

Iskri se beseda Toneta Škarje

Izbrana dela Toneta Škarje so literarna zapuščina njegovih bogatih življenjskih izkušenj v alpinizmu in himalajizmu, uredil jih je publicist Žarko Rovšček

Alpinist, gorski reševalec, gorski vodnik, pisatelj in fotograf Tone Škarja (1937-2020) je bil skupaj z Alešem Kunaverjem (1935-1984) glavni tvorec slovenske himalajske zgodbe. Sodeloval je na osemnajstih alpinističnih odpravah, petkrat kot član in trinajstkrat kot njen vodja. Odprava na Everest leta 1979 še danes velja za največji organizacijsko-logistični zalogaj v zgodovini slovenskega himalajizma. Izbrana dela Toneta Škarje z naslovom *Iskri se beseda*, ki so izšla pri Planinski založbi, so literarna zapuščina njegovih bogatih življenjskih izkušenj v alpinizmu in himalajizmu. Uredil jih je publicist Žarko Rovšček, ki poudarja, da nam dajejo priložnost, da sežemo v globino njegovih življenjskih modrosti, razmišljanja in iskrih odzivov na dogajanja okrog sebe: "Naj se tudi po Tonetovem odhodu še naprej neti njegov pronicljivi duh, naj se iskri njegova beseda!" Rovšček je knjigo med bralce pospremil ta teden na Slovenskem knjižnem sejmu v Ljubljani, 11. decembra jo bo predstavil še na festivalu Bratigore v Tonetovem domačem Kamniku.

S svojim vsestranskim, zavzetim in izjemnim delovanjem je Tone Škarja pustil neizbrisni pečat v slovenskem in svetovnem alpinizmu. Bil pa je tudi zelo plodovit pisec, avtor več knjig, predvsem o odpravah in svoji alpinistični poti. Njegov podpis nosijo avtobiografska dela *Stene mojega življenja* (1975), *Jalung Kang* (1987), *Kangčendzenga*, *go-*

ra usode (2008) in *Po svoji sledi* (2011), ki je svojevrsten dokument alpinizma Škarjeve dobe. Bil je soavtor številnih književnih del, poleg tega so o starosti slovenskega alpinizma posneli celovečerni dokumentarni film *Tone, javi se!* (2015). Čeprav njegovo pisanje razkriva natančnega in kritičnega opazovalca, včasih tudi hladnega analitika, iz njegovih del veje občutek za pustolovščino, odlikuje jih tudi globoka, skoraj filozofska misel o alpinizmu, predvsem pa človečnost, ugotavlja Žarko Rovšček.

Če je njegova knjiga *Po svoji sledi* avtobiografski prikaz njegovega življenja in obenem tudi dokumentiran pregled zgodovine alpinizma njegovega časa, so izbrana dela v knjigi *Iskri se beseda* njegov literarni odsev, poudarja Žarko Rovšček: "Tako kot vsakemu drugemu avtorju je bilo tudi Tonetu Škarji pisanje priložnost, ob kateri je izpovedoval osebni pogled na svet okoli sebe in izražal svoje vrednostne ocene. Te so vsaj za področje alpinizma in himalajizma, zaradi bogatih življenjskih izkušenj pa tudi na splošno, vredne ne le upoštevanja, nemalokrat tudi občudovanja. Njegova literarna zapuščina nam daje ponovno priložnost, da sežemo v globino njegovih življenjskih modrosti, razmišljanja in njegovih iskrih odzivov na dogajanja okrog sebe. Pouči pa nas tudi o tem, da alpinizma ne preveva zgolj romantika. Velikokrat je v ozadju blestečih dosežkov v domačih in tujih gorah tudi trd spopad osebnosti, soo-

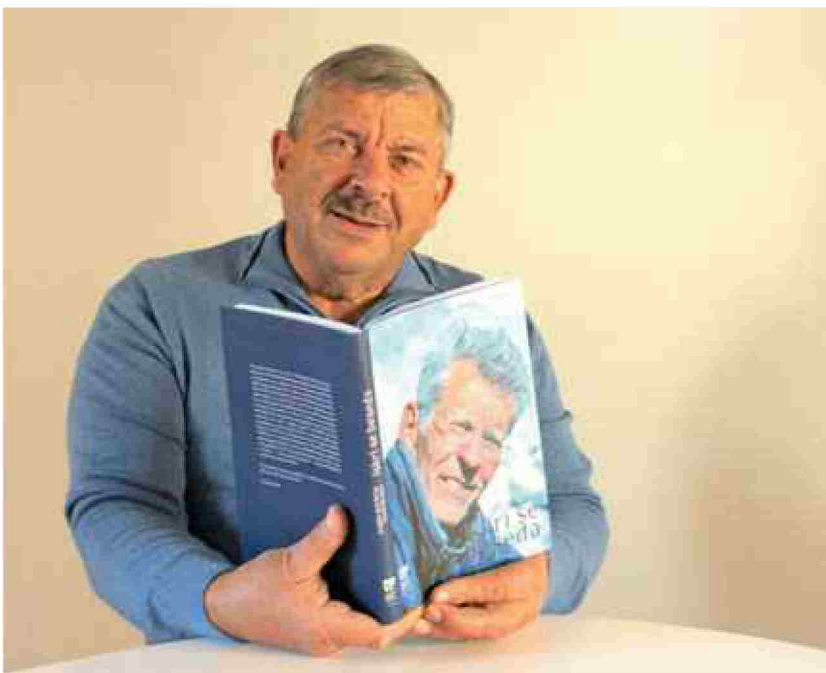
čenje različnih mnenj in pogledov na njegov razvoj, kar se kaže predvsem pri prizadevanju za ustrezen delež iz - vsaj po mnenju alpinistov - vselej preskromnih državnih in sponzorskih sredstev."

Nekakšni literarni biografiji Toneta Škarje dajejo poseben pečat tudi fotografije. Širši izbor, ki je le del bogatega in obsežnega očetovega arhiva, je opravil najprej Metod Škarja. Sledil mu je uredniški izvleček, ki se je moral prilagoditi začrtanemu obsegu knjige in kakovosti fotografij, dopolnjen pa je tudi s številnimi utrinki Škarjevih sopotnikov. Poleg običajnega podatka, umestitve v kraj in čas nastanka, je Rovšček fotografije opremil z značilnimi Škarjevimi citati, ki na svoj način osvetljujejo njegovo misel, obujajo spomin in ponazarjajo posamezne mejnike njegovega življenja - če za ponazoritev izpostavimo le enega: "Z gorami, rekami, gibanjem zračnih gmot, ledovjem, gozdovi in še najbolj z ljudmi je Himalaja mogočna podoba stvarstva. Dotakne se te, ko najmanj pričakuješ. Nepriljubljenega te spravi na kolena, iztrga ti dušo in jo dvigne v neslutene višine, v istem hipu ti pokaže tvojo lastno moč in ničevost, veličino in nepomembnost, tvojo minljivost na uri večnosti." (Manca Ogrin/PZS)

Himalaja je mogočna podoba stvarstva, dotakne se te, ko najmanj pričakuješ

Tone Škarja na Zahodni rami Everesta (1979), zadaj je vrh. Foto: Osebni arhiv

Žarko Rovšček, urednik in soavtor knjige Iskri se beseda, je kot publicist vnet raziskovalec primorske polpreteklosti in planinske zgodovine. Foto: Majda Mrakič